

Szabó Béla Reziliens városok

Különböző tudományos megközelítések és elméletek, valamint politikai programok születettek arra vonatkozóan, hogy erősebbé tegyék a városokat. Ez a koncepció főként a kisebb sérülékenységet és a kihívásokkal szembeni érzékenyebb társadalmi, illetve gazdasági feltételek kialakítását jelenti. Jelen tanulmány igyekszik összefoglalni a jelenleg ismertebb fogalmakat és megközelítéseket. A bemutatott elméletek magukba foglalják az állampolgárok egyéni szintjét, az életszínvonal vagy a környezeti problémák és a gazdasági kihívások szélesebb körű megközelítését, valamint egyes stratégiákat a különböző krízishelyzetekre vonatkozóan.

A modern európai társadalmak életkörülményei jelentős változásokon mennek keresztül, melyek leginkább az utóbbi (gazdasági) krízis hatására indult be. A gazdasági bizonytalanság, a munkaerő migrációja és a társadalmi kirekesztés csak néhány olyan kihívás, amivel az egyénnek szembesülnie kell. Mindez megnövekedett önbizalomhiányhoz, csökkenő bizalomhoz és szolidaritáshoz vezet az európai lakosok körében és ugyanakkor hangsúlyozza annak fontosságát, hogy szükség van fenntarthatóbb, reziliens városok kialakítására Európa-szerte, hogy megbirkózhassanak a gazdasági és társadalmi krízisekkel. Ezért a szociális védelem és az integrációs politikák folyamatos reform alatt állnak, melynek oka a pénzügyi megszorítások és a kormányzási változások. Ennek ellenére egyes városok prosperálnak, mások meg a lakosok életkörülményeinek a romlását tapasztalják. Egy sor városmodell ismertetése után egy olyan koncepció kerül bemutatásra, amely ezeket a helyi eltéréseket próbálja megragadni, beazonosítva azokat a tényezőket, amelyekkel egy város rezilienciája növelhető.

Kulcsszavak: reziliens városok, egészséges városok, tanuló városok, kompetitív városok, Smart városok, összetartó városok, városok rezilienciájának felmérése

A reziliencia fogalma alapvetően a pozitív adaptációt, a mentális egészség megtartását vagy avisszanyerését jelenti egy negatív töltetű esemény bekövetkeztének ellenére. Jóllehet maga a fogalom először a bántalmazott gyermekekkel kapcsolatos vizsgálatokban jelent meg, a terminus nagyon gyorsan bekerült más tudományterületek fogalomkészletébe is, úgymint: pszichológia, pszichiátria, szociológia, biológia (ezen belül pedig megemlíthető a genetika, epigenetika, endokrinológia és az idegtudományok). Annak ellenére, hogy számos tudományterület használta a fogalmat, az eredeti jelentéstartalma megmaradt: általánosítva az egyén megküzdési képességeinek a vizsgálata jelentette a célt, összefüggéseket keresve az egyes tudományterületek által kiemelt tényezőkkel. Később a fogalom használata már nem feltétlenül csak az egyéni szintre vonatkozott: vizsgálták családok, csoportok, szervezetek rezilienciáját is (Hermann és mtsai 2011). Az alábbiakban következzen néhány koncepció, amelyben egy adott település (város) sikeres adaptációjának feltételeit határozzák meg.

ÖSSZETARTÓ VÁROS

A társadalmi kohézió egy olyan fogalom a városokkal kapcsolatban – de ennél nagyobb területen élő közösségek számára is – melyet széles körben megvitattak az elmúlt időszakban európai szinten. A Maastrichti Szerződés (1992) például már azt hangsúlyozza, hogy az Európai Unió általános politikai célja a gazdasági és társadalmi kohézió. Az Európa Tanács átdolgozott Társadalmi Kohéziós Stratégiája (2004) úgy határozza meg a dokumentumban megjelenő fogalmat, mint egy „a társadalomnak azon képessége, hogy jólétet biztosítson valamennyi tagja számára, minimalizálva a különbségeket és elkerülve a polarizációt. Egy összetartó társadalom egymást kölcsönösen támogató szabad egyének közösségéből áll, demokratikus eszközökkel törekedve ezekre a közös célokra” (Európai Tanács Társadalmi Kohéziós Stratégiája 2004: 3). Egy város kohéziós képessége ezek alapján két lényeges összetevőn alapszik: egyrészt az idealisztikus összetevő, mely az egyén a társadalmi közösséggel való pszichológiai azonosulására vonatkozik; másrészt egy relációs összetevő a megfigyelt kapcsolatok tekintetében (Rajulton 2006: 462).

A „SocialPolis” elnevezésű innovatív uniós projekt (www.socialpolis.eu), melynek céljai a szakirodalom áttekintése és a szakértői tapasztalatok összegzése volt, átfogalmazta a társadalmi kohézió kifejezést *egzisztenciális területekké*. Ilyen területekként azonosították a következőket: jólét, szociális szolgáltatás, piac, gazdasági fejlődés, lakhatás, szomszédság és egészség, irányítás (kormányzás), kreativitás és innováció, oktatás és képzés, sokszínűség és identitás, szomszédság fejlesztés, alulról jövő kezdeményezések, társadalmi és területi egyenlőtlenségek, mobilitás, telekommunikáció, biztonság és városi ökológia, környezetvédelem.

A kanadai szövetségi kormány Szociális Kohéziós Hálózata egy holisztikus okozati modellt dolgozott ki a társadalmi összetartásra, mely magyarázni próbálja a társadalmak kohéziós képességének a célját. A kiindulópontok az egyének (a társadalmon belül), akiknek megvan a képességük és szándékoznak is együttműködni annak érdekében, hogy teljesítsék életútjukat (Stanely 2013: 9). Mindezen túl a társadalom számos szociális javat termel (gazdasági jólét, egészség, biztonság, szociális szolgáltatás stb.) melyek elosztódnak a társadalom tagjai között. Ezt a folyamatot nyilván a társadalom- és gazdaságpolitika formálja. Ebben a modellben empirikusan beazonosítható néhány feltételezés a társadalmi összetartás hatásáról:

- Nagyobb társadalmi kohézió a viselkedési normák és intézményi szabályok szélesebb körű elfogadásához vezet
- A társadalmi tőke fontos szerepet játszik a normákon és megosztott eszközökön keresztül
- A megnövekedett társadalmi összetartozás aktívabb részvételt eredményez a civil társadalomban.
- Nagyobb társadalmi kohézió esetében nagyobb a politikai támogatása azoknak a tevékenységeknek, amelyek kollektív javakat állítanak elő (pl. egészség, oktatás, javak univerzális hozzáférhetősége, méltányosság és igazságosság).
- Nagyobb társadalmi eredményesség az egyének és a családok számára, magasabb társadalmi kohéziót eredményez (visszacsatolás).

EGÉSZSÉGES VÁROS

Már 1998-ban a WHO úgy határozta meg az „egészséges várost”, mint amely fizikai és szociális vonatkozásában folyamatosan fejleszti vagy fokozza környezetét és kibővíti azokat a közösségi forrásokat, melyek lehetővé teszik az egyének kölcsönös támogatást az élet funkcióinak az ellátásában és a maximális lehetőségeik kifejlesztésében (WHO 1998).

A WHO Európai Egészséges város hálózata (WHO-EHCN) 1990 óta létezik, melynek több mint 30 országból 90 város a tagja. Az említett hálózatban levő városok jellemzői a vertikális az építkezési szabályozásban, a hatékony település-menedzsment az erőforrások és hulladék-anyag koncentrációjának tekintetében, a sokszínűség az ökoszisztémában és a kultúrában, hatékony információs és kommunikációs rendszer főleg az innováció és az oktatás terén. Ezek a meghatározó tényezők maguk után vonják az egészséges városok néhány paraméterét: tiszta és kiváló minőségű fizikai környezet, stabil és fenntartható közrend, támogató közösség, széleskörű részvétel, szociális kapcsolatok hozzáférhetősége, nyitottság szellemi tevékenységekre, sokszínű és innovatív városgazdálkodás, megfelelő szintű közegészségügyi szolgáltatások és magas szintű egészségi állapot (De Leeuw 2011: 219).

KREATÍV VÁROS

Ebben a fogalomban a kreativitás és a tudás/tudomány, mint a városgazdálkodás versenyképességének a központi tényezői kerülnek előtérbe (Burdack–Lange 2010). Florida (2002) szerint a gazdasági sikeresség (eredményesség) leginkább a kreatív társadalmi osztály jelenlététől függ. Ennek az osztálynak a tagjai olyan személyek, akik megfelelő ismeretcsomaggal rendelkeznek a tudományos, mérnöki, építészeti, művészeti, zenei, szórakoztatóipari és oktatásbeli területeken. Az ő gazdasági szerepük az, hogy új ötleteket, új technológiát, új tartalmat „gyártsanak”. Mellettük ugyanakkor szükség van pénzügyi és üzleti területen, valamint jogi egészségügyi és ezekkel kapcsolatos területeken tevékenykedő kreatív szakemberekre is (Florida 2002: 8).

A kreatív osztály kialakításához a tolerancia, a tehetség és a technológia előfeltételként jelentkezik. Ez határozza meg, hogy egy adott város vagy régió képes lesz-e sikeresen berendezkedni vagy sem. A kreatív közigazgatási területek (pl. reklám, marketing, divattervezés) nagyon dinamikusak, magasan képzett alkalmazottakkal és transznacionális szinten működnek. Éppen ezért a regionális versenyképesség kialakításában létük alapvető fontosságú (Burdack – Lange 2010: 59).

TANULÓ VÁROS

A tanuló város/régió olyan entitás, „mely felismeri és megérti a tanulás kulcsszerepét az alapvető jólét, a szociális stabilitás és az önmegvalósítás kifejlesztésében. Véges erőforrásait kreatívan és érzékkel mozgósítja úgy, hogy kifejlessze a teljes emberi lehetőségeket minden polgárában, hogy azok megértsék és megfelelően, pozitívan reagáljanak a változásokra” (Longworth 2006: 21).

Longworth (1999) szerint a tanuló város oktatást és képzést nyújt, valamint participatív, kulturális és gazdasági környezetet a tanulási lehetőségek biztosításán, indoklásán és aktív támogatásán keresztül azért, hogy fejlessze valamennyi polgárának a lehetőségeit (Longworth 1999: 112). Az erőforrások mozgósítása, a személyes növekedés és a társadalmi összetartás valamint a gazdasági eredményesség támogatásának érdekében minden szektorban ugyanúgy az elgondolás része (Longworth 1999: 199).

VERSENYKÉPES VÁROS

Egy város vagy régió versenyképessége arra a helyi gazdasági és közösségi képességre vonatkozik, melyen keresztül növekvő életszínvonalat nyújt lakosainak (Malecki 2002: 930). Kresl (1995) a versenyképes városok meghatározóit stratégiai és gazdasági szempont szerint csoportosította. A gazdasági tényezőkhöz olyan elemek tartoznak, mint a termelés, infrastruktúra elhelyezkedése, gazdasági struktúra és városi kényelem. A másik szempont összetevői a területi igazgatás hatékonysága, város-stratégia, a köz- és magánszektor együttműködése és az intézményi rugalmasság. Ezen túlmenően a kulturális tevékenységek és a kényelem a versenyképes városok alapvető részeként értelmezhetők (Dziembowska-Kowalska-Funck 1999: 1394).

REZILIENS VÁROS

Pickett megfogalmazásában a reziliencia fogalma tulajdonképpen egy metaforája annak a képességnek, hogy egy rendszer alkalmazkodni tudjon változó körülmények között (Pickett és *mtsai.* 2004: 381). Birkmann (2008) és Greiving–Fleischhauer (2009) szerint a reziliencia egy olyan tudományos fogalom, melynek egyértelmű hangsúlya a klímaváltozáson és a katasztrófa-helyzetek kezelésén van. Mindazonáltal a reziliencia más területekkel is kapcsolatba hozható: gazdasági (pl. pénzügyi krízis), szociális (pl. társadalmi problémák, munkahelyek elérhetősége, biztonság), technológiai (pl. üzemi balesetek), politikai (pl. terrorizmus, háborús konfliktusok, kormányváltás) (Müller 2010: 4).

A közösségek rezilienciájával kapcsolatosan ezek a meghatározások néhány sor akcióhoz vezetnek. A kollektív reziliencia érdekében a közösségeknek csökkenteniük kell a kockázatokat és az erőforrásbeli különbségek mérséklésre bátorítani a helyi lakosokat, szervezeti kapcsolathálót létrehozni, növelni és védeni a szociális támogatásokat és tervezni azt, amire nincs terv. Mindez rugalmasságot, döntéshozó készséget és megbízható információforrást követel, melyek az ismeretlen helyzetekben is működnek (Norris és *mtsai.* 2008: 127). Bristow (2010) számára a reziliencia stratégiák legalább négy szempontot kell, figyelembe vegyenek:

- Sokszínűség: többféle termelő és energiaforrás, helyi ellátási láncok kiépítése, hangsúly az etikus és fenntartható termelésen és fogyasztáson.
- Eloszlás: helyi tulajdon, helyi körülményekhez igazított vállalkozások, magasabb arányú kisvállalkozások.

- Kölcsönösség: kulturális emancipáció, politikai és szociális megerősödés (empowerment), civil szféra, meghatározó értékek a gondoskodás területén, együttműködés és közreműködés.
- Modularitás: nemzetközi és régió belüli hálózatépítés az információ megosztásának érdekében; a regionális szintű irányítás, mint a helyi kezdeményezések központja.

Az összetartó város és az egészséges város fogalmai az egyéni perspektívát hangsúlyozzák még akkor is, ha az egészséges város inkább a lakosok létfeltételei köré épül. Az összetartó város az értékeket, normákat valamint azonosulást és kohéziót hangsúlyozza. Külön figyelembe részesül ugyanennél az elméletnél a helyi lakosság társadalmi kirekesztésének és marginalizációjának problémája is. Az egészséges város fogalomköre rávilágít a város környezetének a körülményeire tág értelmezésben, hangsúlyozva a fizikai környezet fontosságát, de ugyanakkor a megélhetési és demokratikus feltételeket is. A gazdasági szektor jelentősége az egyén szemszögéből kerül elemzésre. A versenyképes város, a kreatív város és a tanuló város fogalma ugyanúgy fontosnak tartja a gazdasági tényezőt, egy sor más összetevő mellett. Talán az egyik legérdekesebb része ezeknek a koncepcióknak a versenyképes város stratégiai meghatározói: a városoknak szükségük van települési stratégiára, a köz- és a magán szféra együttműködésére a versenyképességük érdekében. A reziliens város emellett a krízishelyzetekre kidolgozott stratégiák fontosságára is felhívja a figyelmet.

Egy olyan városnak, amelyben mindezek a nézőpontok integrálva vannak, kezdeményezőknek, stratégiának kell lennie nemcsak az lakosok szintjén, hanem a gazdasági, szociális, kulturális és oktatási területeken is.

EGY LEHETSÉGES MODELL A VÁROS-REZILIENCIA FEJLESZTÉSÉRE

Az alábbiakban egy olyan projekt célkitűzései kerülnek bemutatásra, amely igyekszik ötvözni a fenti modelleket, lehetőséget adva egy adott városnak, hogy egy standardizált mérőeszköz segítségével (SOL©ITY-INDEX) meg tudja határozni azokat a területeit, ahol akciótervek kidolgozására van szükség a reziliencia-képesség növelése érdekében. Ennek a projektnek a keretében számos európai intézmény és város(vezetés) állt össze, hogy kidolgozzák a program egyes mozzanatait és lépéseit, mely jelenleg az Európai Bizottság Horizont 2020 elnevezésű kutatási és innovációs keretprogram elbírálása alatt van. A kilenc pályázó partner között ott van a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézete is, ezen kívül öt további társult partner és tíz városvezetés (melyek között megemlíthető Sepsiszentgyörgy is) biztosítják a megfelelő tudományos és szakmai háttérrel. A projekt mozaikszava SOLID©ITY, amely a „Towards a SOLidary, Innovative, Dynamic and Cohesive CITY” jelmondatot szimbolizálja.

A SOLID©ITY 10 jelentősebb sajátos célkitűzést fogalmaz meg, ezek a következők:

1. A lakosság megítélésének a beazonosítása a szolidaritással és életkörülményekkel kapcsolatosan, valamint a SOLID©ITY-INDEX kifejlesztése.

A fent említett vélemények kiértékelése mikro-szinten egy kérdőív kifejlesztésének a segítségével fog történni a konzorcium szintjén az európai és nemzetközi módszertan alapján (pl. European Quality of Life Survey, European Working Condition Survey, World Value Survey and International Social Survey Program). A kérdőív kérdezőbiztosok segítségével, reprezentatív mintaválasztás módszerével, személyes felkeresés által gyűjt adatokat. A továbbiakban a feldolgozott eredmények alapján elkészül a SOLID©ITY-INDEX.

2. Városi, municípiumi adatok gyűjtése és elemzése

A jelenlegi helyi állapotok feltérképezésére az adott európai városokban statisztikai adatgyűjtés és elemzés zajlik, majd a gazdasággal, infrastruktúrával, kultúrával és a közösséggel kapcsolatos dimenziók mentén. Ahol van rá lehetőség és alkalmazható, a kutatócsoport nyilván a városvezetés rendelkezésére álló adatokból indul majd ki.

3. Összevetni a helyi adatokat a SOLID©ITY-INDEX eredményeivel, lehetséges fedések, összefüggések (korrelációk) felderítése érdekében.

A második pontban meghatározott célkitűzések alapján a munkacsoport elemzi a lehetséges összefüggéseket a lakosok véleményeit, percepcióit (első célkitűzés) és a helyi feltételeket a városban (a már említett dimenziók mentén).

4. Beazonosítani és elemezni a releváns politikai stratégiákat melyeken keresztül serkenthető a szolidaritás, elkerülhető, kezelhető vagy leküzdhető a krízisek társadalmi hatásai és következményei.

Ez a negyedik célkitűzése a vizsgálatnak azt kívánja elérni, hogy a négy dimenzió mentén (gazdaság, társadalom, szociális helyzet, kultúra és szociális infrastruktúra) értékelje a helyi politikai stratégiákat (elkülönítve őket az általánosabb, országos szintű politikáktól). Ennek alapján lehetőségessé válik egy részletes és összetett rálátást nyerni bizonyos politikai stratégiák kidolgozására és alkalmazására, de azok hatásaira is. Mindezek nyilván minőségi elemzést követelnek meg.

5. Elemezni, értékelni a politikai stratégiákat a helyi statisztikai adatok kontextusában, valamint összevetni ezeket a SOLID©ITY-INDEX-el.

A helyi politikai stratégiák megformálásának folyamata, alkalmazása és nyomon követése az első három célkitűzésben megfogalmazottak kontextusában kerül értelmezésre. Így megfelelő módon kideríthető, hogy milyen elképzelések léteznek és, melyek azok ezek közül, amelyek működnek.

6. A jelenlegi társadalmi befektetések hasznosságának a felmérése és felbecsülése által jó gyakorlat-példákat azonosítani és körülhatárolni; jelezni azokat a nyomvonalakat, melyeken keresztül ésszerű és fenntartható az állami és/vagy magánszféra szociális kiadása. A helyi politikai stratégiáknak fontos hatása van egy város szociális befektetéseire valamint a polgárainak a szolidaritásában. Elemzés alá kerülnek a különböző csoportok számára szánt szociális beruházások és azok eredményei. Ezáltal a SOLID©ITY hozzájárul az Európai Bizottság tudásalapjához a helyi szintű szociális beruházások hatékonyságára vonatkozóan.

7. Párbeszédet teremteni és kezdeményezni azokkal a politikai érdekeltekkel és gyakorlókkal, azzal a témával kapcsolatban, hogy miként fejleszthetőek a szociális szolgáltatások nyújtása előreláthatatlan városi dinamikai helyzetben és folyamatban lévő gazdasági krízisben. A SOLID©ITY keretén belül végzett kutatások hozzájárulnak ahhoz, hogy megerősítsék és fejlesszék a városok rezilienciáját, valamint a krízishelyzetek kezelésének képeségét. Az akadémiai kutatás eredményeinek politikai és adminisztratív téren való kamatoztatása az adott területeken tevékenykedő szakemberek bevonásával, párbeszéddel biztosítható. Mivel a szociális szolgáltatások szolgáltatói kiemelkedő szerepet játszanak a lakosok jólétének és a város szolidaritásának a biztosításában, kulcsfontosságú elősegíteni azon szerepüket, melyen keresztül erősítik a városi rezilienciát és stabilitást.

8. Jobban megérteni az önkormányzati és városi szociális dinamikát, a megküzdést, az adaptációt és az enyhítést célzó stratégiákat krízishelyzetekben.

Az empirikus kutatások (lakosok kérdőíves felmérése és önkormányzati statisztikai adatok gyűjtése) rávilágítanak a szociális dinamikára és azok összefüggéseire a helyi politikai stratégiákkal. Így felderíthetőek a sikeres stratégiák (különösen a lakosok szempontjából), valamint azok a tényezők, amelyek ezeket befolyásolják.

9. Nagyobb érzékenység és tudatosság biztosítása a felkészültség és a reziliencia biztosítása érdekében a jóléti hatóságok és szervezetek számára. Az eredmények terjesztési folyamatának részeként kifejleszthető egy SOLID©ITY STRESS TEST. Ez az eszköz fokozza a városok felkészültségét a krízishelyzetekre, mivel egy átlátható képet nyújt különböző kulcsterületek potenciális vészhelyzeteiről. Növeli a krízishelyzetre való felkészültséget, mivel a SOLID©ITY STRESS TEST több lehetséges forgatókönyvet lefed, amellyel a városok felmérhetik a vészhelyzeteket. A SOLID©ITY ugyanakkor megfelelő politika stratégiákat is nyújt, így az önkormányzatoknak lehetőségük van fokozni a rugalmasságukat (rezilienciájukat).

10. A politikai döntéshozatal támogatásának a kifejlesztése, valamint képzési eszközök kidolgozása, melyekkel lehetővé válik az önkormányzati érintettek számára, hogy kritikusan önértékeljék a városuk felkészültségét és rugalmasságát a gazdasági krízis társadalmi következményeivel és hatásaival szemben. A SOLID©ITY projekt keretén belül képzési eszközöket kíván kifejleszteni, amelyekkel növelhető a felkészültség, tudatosság és a kríziskezelési készség. A stressz-teszt eszköz (9. célkitűzés) önértékelési céllal is hasznosítható az önkormányzatok számára, mellyel beazonosíthatóak a problémák. A képzési eszközök ekkor arra használhatóak, hogy erősítsék a politikai stratégiákat ezeken a területeken.

A különböző városokkal kapcsolatos felfogások alapján a SOLID©ITY projekt egy sajátos modellt fejleszt ki: a szolidáris, innovatív, dinamikus és összetartó várost. Ebben a felfogásban az európai városok a nemzeti politikai, törvények, kultúra és gazdasági keretek hatása alatt állnak és azoktól függenek. De annak ellenére, hogy ezek a keretek mély hatást gyakorolnak egy adott helyi területre, egy város képes olyan helyi körülményeket létrehozni és befolyásolni, mely növeli a szolidaritást, innovációt, összetartást – ezáltal fejleszti saját rezilienciáját és a krízishelyzetek kezelésének képességét.

Az összehasonlító kutatási projekt ezért azt a célt szolgálja, hogy lehetővé váljon a szociális védelem és integrációs politikák innovatív és stratégiai megközelítésének az azonosítása és elemzése helyi szinten. Ezen túlmenően rálátás nyílik arra, hogy a politikai, a társadalmi és igazgatói szerepkörök miként oszlanak meg az állami, magán és tercier szektor között. Értékelhetővé válnak a társadalmi eredmények, a társadalmi megtérülés és hatékonyság az önkormányzatok és a helyi civil társadalom általi befektetésekkel, valamint beavatkozásokkal kapcsolatban.

Mint egy végső eredményként, a kutatás javaslatokat fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy miként osztható szét a rendelkezésre álló erőforrás a legjobb eredmények elérésének érdekében. Ez segítheti majd a helyi vezetést abban, hogy megfelelő programokat dolgozzanak ki, amelyekkel fejlesztik a lakosság rezilienciáját a külső sokk-hatással szemben, valamint erősítik a szolidaritás érzését közöttük.

A SOLID©ITY koncepciója két fontos alapfeltételezésből indul ki. Az első szerint egy város azon képessége, hogy megfelelően kezelni tudja a krízishelyzetet, nagymértékben függ a helyi életkörülményektől és a lakosság közötti szolidaritás mértékétől. Ezt a képességet mérné az előbbiekben említett index, melynek alapját a helyi lakosok nézőpontja adja az említett témákkal kapcsolatban (életkörülmények, szolidaritás). A mási alapfeltételezés, hogy a helyi feltételek befolyásolhatóak az önkormányzatok által bizonyos politikai stratégiákon keresztül. Éppen ezért a kutatási projekt feltérképezi és elemzi a helyi adottságokat, feltételeket és stratégiákat. Az elemzett szempontok négy csoportba sorolhatóak, ezek mentén több indikátor által nyerhető egy jól átlátható kép egy adott településről. Az alábbi táblázat ezeket a mutatókat sorolja fel.

1. tábla. *Elemzési szempontok a települések rezilienciájának felmérésére*

Gazdasági dimenzió	Releváns mutatók
Gazdasági fejlődés	Helyi GDP/fő Utóbbi öt év átlagos növekedési üteme Tőkebefektetés/munkahelyek száma Induló vállalkozások száma
Szegénység	Szegénységi arány Jövedelemkülönbségek tartománya (Gini) Átlagos jövedelem az alsó decilisben Különböző juttatásokban részesülők aránya
Munkaerőpiac	Munkanélküliségi ráta Foglalkoztatási ráta Alacsony bérű szektor mérete A szekunder és a tercier szektor kapcsolata
Társadalmi befektetés	Átlagos költségek várandós nők esetében Átlagos költségek minden 3 év alatti gyerek esetében Átlagos költségek minden oktatási intézményben levő gyermek esetében Átlagos költségek a 65 év fölötti személyek esetében

A szociális infrastruktúra dimenziója	Releváns mutatók
Lakásügy	Sürgősségi menhelyek száma 1000 lakosra Családon belüli erőszak áldozatai számára fenntartott menhelyek 1000 lakosra Szociális lakásokban lakók aránya A lakbérek átlaga és skálája
Biztonság	Bűnözési ráta Rendőrségi állomány aránya a lakossághoz viszonyítva Droggal kapcsolatos jogsértések száma 1000 lakosra Bántalmazások száma 1000 lakosra
Általános közszolgáltatások	Hulladékkezelés költsége háztartásonként Elektromos áram (kWh) ára Víz ára (per liter) Telefonhívás átlagos percköltsége
Szociális szolgáltatások	Hosszú távú ellátásra (65 év felettiek) kialakított helyek száma a lakossághoz viszonyítva Egészségügyi alkalmazottak száma 1000 lakosra Önkéntesek aránya a szociális szolgáltatásokban Foglalkoztatói nyugdíjrendszerrel rendelkező vállalkozások száma
Társadalmi dimenzió	Releváns mutatók
Demográfia	Külföldi népesség aránya Etnikai kisebbségek aránya 14 év alattiak aránya a 14–65 évesekhez viszonyítva 65 év fölöttiek aránya a 14–65 évesekhez viszonyítva
Nemi egyenlőség	Aktív női munkaerő aránya Nemek közti fizetéskülönbségek aránya Női szegénységi ráta Családon belüli erőszak női áldozatainak aránya
Generációs igazságosság	Bruttó adósság, mint GDP arány (helyi) 14 év alattiak szegénységi rátája Nyugdíjkorhatár fölöttiek szegénységi rátája Függőségi ráta (15–60 évesek aránya a 15 év alattiak és 65 év fölöttiekhez képest)
Civil társadalom	Párttagok aránya 1000 lakosra Helyi pénzbeli támogatások a civil szervezeteknek Önsegítő csoportok száma – alulról induló kezdeményezések
Kulturális dimenzió	Releváns mutatók
Oktatás	Beiratkozási arány az óvodai és az iskolai alsó tagozat szintjén Átlagos költségek minden iskolásra Beiratkozási arány az egész életen át tartó tanulás kurzusaira Egyetemet végzettek aránya

Identitás és sokszínűség	Azon háztartások aránya, ahol nincs szélessávú kapcsolati lehetőség Hagyományörző fesztiválok, események száma Rasszista, xenofób háttérű bántalmazások száma Migrációs háttérű tanácsstagok aránya a helyi vezetésben
Szabadidő	Nyilvános uszodák száma 1000 lakosra Ülőhelyek száma moziban 1000 lakosra Ülőhelyek száma színházban 1000 lakosra Helyi támogatások értéke sportkluboknak
Kreativitás és művészet	Múzeumok száma 1000 lakosra Helyi támogatások értéke kulturális szervezeteknek Színházak/operaházak száma 1000 lakosra Gyakorlótermek száma zeneművészek számára

A SOLID©ITY projekt egy kapcsolatot szeretne létrehozni a fent említett perspektívák között. A cél az, hogy meghatározható legyen a városok cselekvési tere, valamint értékelni lehessen a stratégiákat. A SOLID©ITY továbbmegy a városok számára előírt egyes kiindulópontokon és bizonyos stratégiák ismertetésén és megpróbál egy értékelési standardot kifejleszteni a települések stratégiai számára.

IRODALOMJEGYZÉK REFERENCES

1. Birkmann, Jörn (2008). Globaler Umweltwandel, Naturgefahren, Vulnerabilität und Katastrophen-Resilienz. Notwendigkeit der Perspektiverweiterung in der Raumplanung. In: *Raumforschung und Raumordnung*, 66(1), 5–22.
2. Bristow, Gillian (2010). Resilient regions: re-'place'ing regional competitiveness. In: *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 3(1), 153–167.
3. Burdack, Joachim – Lange, Bastian (2011). Accommodating creative knowledge workers? Empirical evidence from metropolis in Central and Eastern Europe. In: Müller, B. (ed.): *German Annual of Spatial Research and Policy 2010. Urban Regional Resilience: How Do Cities and Regions Deal with Change*. Springer, Berlin. 59–68.
4. De Leeuw, Evelyne (2011). Do Healthy Cities Work? A Logic of Method for Assessing Impact and Out-come of Healthy Cities. In: *Journal of Urban Health. Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 89(2), 217–231.
5. Dziembowska-Kowalska, J. – Funck, R. (1999). Cultural Activities: Source of Competitiveness and Prosperity in Urban Regions. In: *Urban Studies*, 36(8), 1381– 398.
6. EUROPEAN COMMITTEE FOR SOCIAL COHESION (CDCS) (2004). A new Strategy for Social Cohesion – Revised strategy for Social Cohesion http://www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/socialcohesiondev/source/RevisedStrategy_en.pdf
7. Florida, R. (2002). *The Rise of the Creative Class: And how it's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. Basic Books, New York.

8. Greiving, St. – Fleischhauer, M. (2009). *Klimawandelgerechte Stadtentwicklung. Rolle der be-stehendenstädtebaulichen Leitbilder und Instrumente.*
9. Hermann, Helen – Stewart, Donna E. – Diaz-Granados, Natalia – Berger, Elena L. (2011). What is resilience? *Canadian Journal of Psychiatry*; May 2011; 56, 5
10. Kresl, P. K. (1995). The determinants of urban competitiveness: a survey. In: Kresl, P. K. – Gappert, G. (ed.): *North American Cities and the Global Economy: Challenges and Opportunities.* Thousand Oaks: Sage (44), 45–68.
11. Longworth, N. (1999). *Making Lifelong Learning Work: Learning Cities for a Learning Century.* Sterling / VA: Stylus Publishing.
12. Longworth, N. (2006). *Learning Cities, Learning Regions, Learning Communities: Lifelong Learning and Local Government.* Taylor and Francis, London.
13. Malecki, E. (2002). Hard and Soft Networks for Urban Competitiveness. In: *Urban Studies*, 39(5–6), pp. 929–945.
14. Müller, B. (2010). German Annual of Spatial Research and Policy 2010. *Urban Regional Resilience: How Do Cities and Regions Deal with Change?* Springer, Berlin.
15. Norris, F. H. – Stevens, S. P. – Pfefferbaum, B. – Wyche, K. F. – Pfefferbaum, R. L. (2008). Community Resilience as a Metaphor, Theory, Set of Capacities, and Strategy for Disaster Readiness. In: *American Journal of Community Psychology*, 41(1–2), 127–150.
16. Pickett, S. T. A. – Cadenasso, M. L. – Grove, J. M. (2004). Resilient cities: meaning, models, and metaphor for integrating the ecological, socio-economic, and planning realms. In: *Landscape and Urban Planning*, 69(4), 369–384.
17. Rajulton, F. – Ravanera, Z. R. – Beaujot, R. (2007). Measuring Social Cohesion: An Experiment Using the Canadian National Survey of Giving, Volunteering, and Participating. In: *Social Indicators Research*, 80, 461–492.